

Oproepen en mededelingen

Zeearenden in opmars

Zonder onmiddellijk in een halleluja-stemming te vervallen is de sprong van één naar drie broedparen van de Zeearend in 2010 een mooi vervolg op de openingszet van het paar in de Oostvaardersplassen. De nieuwe vestigingen liggen in het Lauwersmeer en op het Vogeleiland (in het Zwarte Meer). De vogels van het Lauwersmeer zijn ongeringd. Al in 2009 werden deze betrap op nestbouw, maar pas nadat de jonge man in de nazomer van 2009 was vervangen door een oudere man vloog het adrenalinegehalte van de waarnemers omhoog. En jawel, het volwassen vrouwtje zat op 29 maart 2010 stevig te broeden op haar grote nest. Helaas mislukte deze broedpoging in de eifase (Staatsbosbeheer, Romke Kleefstra). Ook het paar op het Vogeleiland bouwde een nest, ging tot broeden over en mislukte vervolgens (Ruben Kluit, Natuurmonumenten). Deze vogels zijn geringd en komen uit Noord-Duitsland. De zware jongens van de Oostvaardersplassen wisten wel weer een jong groot te brengen; meer hierover in de volgende Takkeling. Het nest van dit paar kreeg een opdoffer tijdens een zware windval, maar hangt nog in de boom. Gelukkig was het jong toen al uitgevlogen (Leo Smits, Staatsbosbeheer).

WRN-filmpje en –interviews uit de oude doos

Op de site van Maria Quist, www.troostvogels.nl, zijn een aantal filmpjes geplaatst uit de hoogtijdagen van de WRN toen Maria de scepter zwaaide. Daaronder de eerste film die de WRN maakte (Roofvogels van dichtbij), speciaal voor kinderen maar tevens geschikt voor iedereen die wil weten hoe het veldwerk van roofvogelaars eruit ziet. Verder interviews en andere opnames uit de tijd dat Maria een fanatieke strijd voerde tegen roofvogelvervolging. Het is goed dat deze filmpjes nu beschikbaar zijn: een herinnering aan wat was, een aansporing om niet op te geven (zie hieronder, voor de activiteiten op dit vlak in Friesland, de provincie waar legale en illegale vervolging van predatoren met verve door lokale politici en weidevogelbeschermers wordt uitgedragen).

www.roofvogelsinbeeld.nl

Het zal niemand zijn ontgaan dat er in Friesland alleen al in de eerste helft van 2010 meer dan 100 roofvogels illegaal zijn gedood. Dit is naar buiten gebracht door de Friese Milieufederatie, die via bovenstaande website niet alleen objectieve informatie over roofvogels uitdraagt maar ook gevallen van roofvogel inzamelt. De conclusie dat weidevogelbeschermers in die vernietiging van roofvogels een grote rol spelen, is natuurlijk niet nieuw voor wie al wat langer De Takkeling leest. De bewijzen worden steeds duidelijker. Het is goed dat er ook binnen Friesland rumoer ontstaat. Het kan niet zo zijn dat een beperkte groep mensen, tegen beter weten in, gaat uitmaken welke dieren in Friesland gewenst zijn, en welke niet. Of, zoals Annemarie van Gelder het als reactie in de Leeuwarder Courant van 8 juli 2010 zei: ‘Mensen die beweren dat ze doden om de natuur te beschermen, zijn uitsluitend voor

hun eigen lol en logica bezig. Kom op tegen deze mensen. Ze zijn gevaarlijker dan alle roofvogels bij elkaar.'

Medewerker gezocht voor de WRN-winkel

In september gaat Annet Knol stoppen met haar werk voor de WRN-winkel. Na drie jaar pakjes versturen en geregeld opdraven bij stands vindt ze het tijd worden voor iets anders. In die tijd heeft ze zich bovendien actief bemoeid met de samenstelling van het assortiment. Al het werk binnen de WRN wordt gedaan door vrijwilligers. We zijn immers een onafhankelijke stichting die geen subsidies ontvangt (en ook niet wil ontvangen). Hartelijk dank, Annet, voor je koeliewerk en positieve inbreng.

Haar vertrek vraagt echter een nieuwe medewerker. Wie voelt zich geroepen? Het werk behelst het volgende: (1) wekelijks verzenden van bestellingen, (2) af en toe een nieuw artikel toevoegen aan de winkel (en bijhouden hoe goed/slecht de bestaande artikelen lopen), en (3) verzorgen van de stand tijdens de landelijke dagen van WRN en SOVON (2x per jaar, soms iets vaker mocht zich de gelegenheid voordoen). Het runnen van de winkel vergt gemiddeld 2 uur per week. Enige opslagruimte voor de winkelvoorraad is wel gewenst (ongeveer twee kubieke meter). De winkel is op orde en je wordt goed ingewerkt.

De WRN is een informele club, wars van vergaderingen en officieel gedoe. Je hebt dus een grote mate van vrijheid. Bovendien help je een goede zaak, namelijk de bescherming van roofvogels (in een tijd waarin dat geenszins vanzelfsprekend is, zie ook de verhalen in deze Takkeling). Graag aanmelden bij Hanneke Sevink, 035-5421019, hannekesevink@freeler.nl

Nieuwe webmaster gevraagd

Het maken en onderhouden van een website is een klus die meer tijd vraagt dan menigeen denkt. Gerben van Bokhorst en Ulco Glimmerveen zijn er dit jaar druk mee geweest. Maar ander taken roepen, en dat betekent dat Gerben de zaak graag wil overdoen aan een andere webmaster. Wie denkt het aan te kunnen? Het gaat er vooral om dat het huidige frame verder wordt uitgebouwd, dat er regelmatig nieuws geplaatst wordt, dat er meer links naar relevante sites bijkomen, dat er meer literatuur over roofvogels beschikbaar komt, dat De Takkeling in zijn geheel digitaal beschikbaar komt (met de artikelen als afzonderlijke pdfs), enzovoort. Eén avond per week kost dat zeker, maar afhankelijk van hoe leuk iemand het vindt, kan er natuurlijk veel meer in worden geïnvesteerd. In ieder geval willen we Gerben hartelijk bedanken voor zijn werk. Stapje voor stapje komen we verder! Ook in dit geval: aanmelden bij onze aardige voorzitter Hanneke, 035-5421019, hannekesevink@freeler.nl

Kleurringen Torenvalk

In drie provincies zijn kleurring-projecten gestart voor Torenvalken. In Friesland wordt het gecoördineerd door de Vogelringgroep Bergumermeer. Met de aflezingen moet het mogelijk zijn meer te weten te komen over overleving, verplaatsingen en leeftijdsopbouw van de populatie. Zowel oude als jonge Torenvalken krijgen een kleurring mee bovenop hun standaardring van het Vogeltrekstation. Mocht je

een vogel aflezen, noteer dan kleur van de ring, lettercode, datum en plaats. Ook ringmeldingen van dode of gewonde Torenvalken zijn welkom. Voor meer informatie: www.vogelringgroep.nl

Meldingen doorgeven (liefst per email) aan: Peter Das, Koaikamp 8, 9254 EK Hurdegaryp, 0511-472130, 06-22995510, p.das@chello.nl

Voorbeeld van een geringde en gekleurde Torenvalk.

Heimans en Thijssse Stichting

In Nederland moeten honderden clubjes zijn die zich inzetten voor iets wat ze belangrijk vinden, vaak overlevend op een houtjes-touwtjes manier en leunend op vrijwilligers en giften van het publiek. De Heimans en Thijssse Stichting is zo'n club. Het doel van deze stichting is 'het bevorderen van het behoud en de toegankelijkheid van bronnen en archieven betreffende de culturele stroming die heeft geleid tot het beschermen van de natuur'. In een tijd dat bibliotheken, instellingen en universiteiten op grote schaal archiefmateriaal dumpen, zeker indien het om papier gaat, kan het belang van zulke stichtingen niet genoeg worden benadrukt. De Stichting heeft een snel groeiende bibliotheek met op dit moment 6000 boeken en tientallen tijdschriften. Grote namen uit de Nederlandse natuurbescherming hebben hier hun nalatenschap ondergebracht. De collectie groeit dagelijks en is digitaal toegankelijk (www.heimansenthijsssestichting.nl). Het beheer van dat alles kost geld. U kunt

donateur worden voor 20 euro per jaar (aanmelden via bovenstaande website); u ontvangt dan twee maal per jaar de Nieuwsbrief en kunt naar de lezingendag die de Stichting jaarlijks organiseert.

Bericht uit het veld

Indachtig de fors doorwoelde graslanden in de afgelopen winter waren de verwachtingen hoog gespannen: veel Veldmuizen betekent immers een bonanza voor Torenavalk, Buizerd en Bruine Kiekendief. Maar dat pakte anders uit. Vermoedelijk hebben de muizen in eerste instantie geprofiteerd van het sneeuwdek (isolatie, grasmat bleef groen dus eten zat, tevens bescherming tegen gevleugelde predatoren), maar hebben de daaropvolgende dooi en hernieuwde vorst (zonder sneeuwdek) voor grote sterfte gezorgd. Hoe het zij: de aantallen broedende Buizerds en Torenavalken vielen overal tegen, de jongentallen per nest evenzo. Volgens Jan van Dijk (Zwolle) lijkt de winter bovendien veel volwassen Torenavalken de kop te hebben gekost, vooral mannen. Hij constateerde in ieder geval diverse kasten waar wekenlang een vrouwtje verbleef zonder partner, terwijl andere kasten sowieso leeg bleven. De vrouwtjes kwamen met een slechte conditie de winter uit; in maart – dus net vooraf aan de eileg – waren ze niet vet. In de omgeving van Raalte hetzelfde beeld (Jan Leferink): in 2008-2010 daar respectievelijk 38, 20 en 15 broedparen Torenavalken; van de 15 broedparen in 2010 mislukten er maar liefst acht. Hij ringde in die jaren resp. 140, 72 en 37 jongen. In 2010 ving hij bovendien geen enkele valk terug die in 2009 en 2008 waren geringd, ook een aanwijzing voor forse sterfte in de voorafgaande winter. In de Beemster vond Gerrit Bochem maar 25 van de 64 kasten bezet door Torenavalken; in totaal ringde hij 90 jonge valken.

Een ander opmerkelijk fenomeen, dat overigens al een aantal jaren speelt maar inmiddels landbrede navolging heeft gekregen, is de gedragsverandering onder broedende roofvogels. Gemiddeld genomen zijn de ouderparen veel stiller geworden op de broedplaats, zowel in de baltsfase als gedurende het daaropvolgende broedproces. Normaliter was benadering van een nestplek, door een andere roofvogel, een vreemde soortgenoot of mensen, voldoende om roofvogels heftig roepen te ontlokken. Dat is tegenwoordig geheel anders. Bij veel nesten geven de ouders geen kik meer, in de meest letterlijke betekenis van het woord. Ik (Rob) zag dat fenomeen al in de jaren negentig optreden onder Haviken op de Veluwe, in samenhang met een afnemende nestdichtheid. Tegelijkertijd merkte ik dat de Boomvalken alsmar stiller werden; een reactie op de predatiedruk van Haviken die met voedselschaarste te kampen kregen en zodoende steeds vaker nesten van andere roofvogels gingen plunderen? Ondertussen meldt Hanneke Sevink bij Boomvalken hetzelfde fenomeen in Het Gooi, vinden Ruud Vlek en Nirk Zijlmans ook dat de Boomvalken rond Amsterdam niet meer de oude zijn ('veel stiller', 'veel van hun extatisch geroep afgeleerd'), constateert Hans Potters hetzelfde in westelijk Noord-Brabant (zie deze Takkeling) en zijn mijn Buizerds en Sperwers zo stil geworden dat ik veel meer moeite heb ze op te sporen. Wat is hier gaande? Is dit een reactie op predatiegevaar, of spelen andere factoren een rol (gedragsverandering onder invloed van nieuwe chemicaliën – vlamvertragers - in de voedselketen?).